

ОТКРИВАЊЕ КОЦКЕ

На овој изложби коцка није бачена, већ објављена. Она је једно од пет Платонових правилних тела која леже у потки свеопште геометрије света: тетраедар (пирамида), октаедар (двострока пирамида), хексаедар (коцка), икосаедар (двадесет страница) и додекаедар (космос). Ови полиедри у Платоновој теорији материје имају статус елементарних честица. На овој изложби Оливере Станишић имамо прилику да у отвореном коду видимо blow up једног од њих: пред нама је хексаедар. Шест квадрата спојено је да образују осам просторних углова, сваки ограничен са три површинска угла. Тако се саставља тело коцке са шест четвороуглих равностраних основа које има 8 темана, 12 ивица и 6 страна. Његове стране, правилни четвороуглови – квадрати, расклопљени се преображавају у крст.

Коцка је со света, јер кристали соли су коцке. Она је од свих најстабилније тело на коме се држи материјални свет. Оливера Станишић на овој изложби улази унутар хексагона да би га пред нашим очима **расклопила** и показала од чега се састоји и на чему све у овом свету почива. Она је раздвојила странице, њих шест на броју, и поставила их да одвојене стоје у простору не би ли се у неком тренутку, када време за то буде дошло, спојиле у једно тело. Тим страницама је удахнула енергију јер им је на њиховим лицима додала мозаично поређана мања тела. У томе се показује нека од истина односа јединства и мноштва које никада до краја не можемо да сагледамо, али можемо да осетимо. Осећање које нас прати на овој изложби је да је ово уметност без компромиса, јер се у њој види сва тежина и инерција хексагона који носи овај свет и чије странице на овој изложби имају по осамдесет килограма. Рад са оваквом масом је већ по себи кретање против струје јер се збива у олакшаном, површном, одлепљеном свету који се залуђује на промаји виртуалне утварности. Лако је било Маљевичу да ставља црни квадрат на белу позадину платна када то нема никакву тежину, већ је само поигравање геометријом сведеном на дизајн досетке. Ако је тако почела модерна уметност, онда би ова изложба могла да је инверзно доврши јер овакав уметнички гест наше уметнице је прави покрет отпора против неподношљиве сада дигиталне лакоће црне јединице на белој подлози нуле, која нема ни тежину, нити озбиљност, нити етику дужности, већ само нагон естетизованог бекства од оног што јесте. Масивне плоче на овој изложби и напор које оне подразумевају су препрека за масовни егзодус у свет сенки и нестанак међу утварама. Да би се извела ова уметност, потребно је суочити се са тежином света и властитом инерцијом, неопходна је одлучност и разрешеност од комфорних привида. Оливера Станишић је изашла на црту материји и маси, симболима вере преварене свести, показала је да може да их превлада у поретку малих мозаичних тела која служе духу тако доказујући своју праву снагу.

Уметница има смисао пре свега за метафизичку подлогу на којој се збива драма света. Овде је она тешка као што метафизика мора да има тежину основних питања шта радим, ко сам, где сам. На ова питања данас не постоје лаки одговори, већ само погубљеност која се шири једнако кроз галеријску уметност као и кроз лабораторијску науку. Све је то једна иста технологија заборавља. А овде тежина метафизичке подлоге, напор уметничког бића да се рве са њом, буди из догматског дремежа, једноставно нас ошине увиђањем да постоји уметница која не бежи, која не иди линијом мањег отпора, лакшег и мањег рада, већ хода уском мукотрпном стазом да би нам показала да је личност јача од материјалног света. Зато је коцка расклопљена, зато су њене странице

постале мозаик, да би се у њеној унутрашњости, у којој се симболично налазимо у овој изложби, догађао преображај који показује да је личност јача, да може све, да нема граница осим моралне природе и космичког поретка. Пред нама се из расклопљене коцке јавља гигантомахија уметности, саме у свету, несхваћене као што приличи правом стваралаштву које надилази општа места и јалова мњења и иде до краја носећи на себи тежину овог света.

Рад Оливере Станишић је тренутак уметничке истине пред којим треба застати и вратити се тамо где све почиње, до метафизичке стварности овог света коју сада можемо симболично да опипамо да бисмо се уверили у сопствену нестварност. Ова изложба је још један од стваралачких победа духа над материјом која је расклопљена да служи духу, а не да влада мислима и жељама преварних времена. Ова уметност као таква може да упуту да увек треба бирати тежи пут да би се дошло до истине и наде у повратак свега онога што смо изгубили тражећи оно што нисмо.

проф. др Александар Петровић